

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-446-7-19>

**PARASITOLOGY IN THE STRUCTURE OF TRAINING
OF SPECIALISTS IN THE INSTITUTION
OF HIGHER MEDICAL EDUCATION**

**ПАРАЗИТОЛОГІЯ В СТРУКТУРІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ
В ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ**

Romanenko O. V.

*Doctor of Biological Sciences,
Professor,
Head of the Department of Biology*

Романенко О. В.

*доктор біологічних наук, професор,
завідувач кафедри біології*

Hurniak O. M.

*Candidate of Biological Sciences,
Senior Lecturer at the Department
of Biology*

Гурняк О. М.

*кандидат біологічних наук,
старший викладач кафедри біології*

Kravchuk M. G.

*Candidate of Medical Sciences,
Associate Professor,
Associate Professor at the Department
of Biology
Bogomolets National Medical
University
Kyiv, Ukraine*

Кравчук М. Г.

*кандидат медичних наук, доцент,
доцент кафедри біології
Національний медичний університет
імені О. О. Богомольця
м. Київ, Україна*

Навчальна дисципліна «Медична біологія» разом з іншими природничо-науковими дисциплінами відіграє значну роль у формуванні світогляду студента закладу вищої медичної освіти, його обізнаності з проблемами медико-екологічного характеру, враховуючи, що професійна діяльність сучасного лікаря передбачає при визначенні діагнозу в пацієнта приділення належної уваги багатofакторності процесів, що впливають на стан здоров'я людини [1; 2; 3; 4; 5; 6]. Однією з рис сучасного лікаря є здатність до коректної оцінки ймовірних ризиків та ускладнень, які можуть спричинюватися в пацієнтів внаслідок паразитарних захворювань, що поширені як в Україні, так і в світі [7].

Навчальною дисципліною «Медична біологія» в присвяченій медичній паразитології частині акцентується увага здобувачів вищої медичної освіти на тих безхребетних, що належать, зокрема: до постійних й тимчасових паразитів людини; до проміжних та остаточних хазяїнів в життєвих циклах ряду організмів, яким притаманний

паразитичний спосіб існування; до переносників збудників трансмісивних хвороб. Так, поширення ряду збудників трематодозів значною мірою пов'язане з наявністю в навколишньому середовищі відповідних проміжних хазяїнів цих організмів, тому зосередження уваги студентів на навчальному матеріалі з названих аспектів медичної паразитології і його засвоєння сприятиме у подальшому кращому оволодінню майбутніми медичними працівниками й іншими професійно важливими знаннями, зокрема з епідеміології та з інфекційних хвороб [8].

Опановуючи медичну паразитологію студентам під час навчальних занять необхідно засвоїти характерні особливості тих водяних безхребетних, що беруть участь у поширенні збудників ряду паразитарних захворювань в людини, зокрема: червоногий молюск ставковик малий (*Galba truncatula*) є проміжним хазяїном у життєвому циклі печінкового сисуна (*Fasciola hepatica*) – збудника фасціольозу; червоногий молюск представник роду *Biomphalaria* є проміжним хазяїном у життєвому циклі *Schistosoma mansoni* – збудника кишкового шистосомозу; червоногий молюск представник роду *Oncomelania* є проміжним хазяїном у життєвому циклі *Schistosoma japonicum* – збудника японського шистосомозу; червоногі молюски роду *Bulinus*, роду *Planorbis*, роду *Planorbarius* є проміжними хазяїнами у життєвому циклі *Schistosoma haematobium* – збудника сечостатевого шистосомозу; червоногий молюск представник роду *Bithynia*, наприклад *Bithynia leachi*, є першим проміжним хазяїном у життєвому циклі сисуна котячого (*Opisthorchis felineus*) – збудника опісторхозу; червоногі молюски з роду *Bithynia*, з роду *Parafossularis* є першими проміжними хазяїнами у життєвому циклі клонорха китайського (*Clonorchis sinensis*) – збудника клонорхозу; червоногий молюск представник роду *Melania*, наприклад *Melania libertina*, є першим проміжним хазяїном у життєвому циклі метагонімуса (*Metagonimus yokogawai*) – збудника метагонімозу; червоногий молюск представник роду *Semisulcospira* є першим проміжним хазяїном у життєвому циклі нанофіетеса (*Nanophyetes salmincola*) – збудника нанофієтозу; червоногі молюски з роду *Oncomelania*, з роду *Semisulcospira* є першими проміжними хазяїнами у життєвому циклі легеневого сисуна (*Paragonimus ringeri*) – збудника парагонімозу [8].

Засвоєння студентами навчального матеріалу з наведених аспектів медичної паразитології, з лабораторної діагностики і профілактики трематодозів є вкрай актуальним питанням у зв'язку з поширеністю у світі захворювань цієї категорії. Для прикладу: фасціольоз, що спричинюється сисуном печінковим (*Fasciola hepatica*), реєструється переважно в країнах з тропічним та субтропічним кліматом; шистосомози, що спричинюються збудником кишкового шистосомозу

(*Schistosoma mansoni*), збудником японського шистосомозу (*Schistosoma japonicum*) та збудником сечостатевого шистосомозу (*Schistosoma haematobium*), реєструються здебільшого в Південній Америці, Азії, Африці, країнах Карибського басейну; опісторхоз, спричинюваний сисуном котячим (*Opisthorchis felineus*), реєструється переважно на Європейському континенті; клонорхоз, збудником якого є клонорх китайський (*Clonorchis sinensis*) реєструється в Південно-Східній Азії та на Далекому Сході; метагоніmoz, збудником якого є метагонімус (*Metagonimus yokogawai*), реєструється на Далекому Сході та Європейському континенті; нанофіетоз, збудником якого є нанофіетес (*Nanophyetes salmincola*), реєструється переважно на Далекому Сході та в Північній Америці; парагоніmoz, збудником якого є сисун легеневий (*Paragonimus ringeri*), реєструється на Далекому Сході та в країнах з тропічним кліматом [8].

Важливим аспектом у підготовці майбутніх медичних працівників у закладі вищої медичної освіти є акцентуація уваги в навчальному процесі, зокрема з дисципліни «Медична біологія», на сучасних нормах і принципах біоетики [9]. Вони мають знаходити належне відображення в навчально-методичних матеріалах до лекційних та практичних занять, у тому числі присвячених загальним питанням медичної паразитології, організації лабораторної діагностики організмів, що спричинюють в людини паразитарні хвороби або є переносниками збудників інфекційних та паразитарних хвороб людини.

Література:

1. Медична біологія : посібник з практичних занять / О. В. Романенко, М. Г. Кравчук, В. М. Грінкевич, О. В. Костилюв ; за ред. О. В. Романенка. 2-ге вид. Київ : ВСВ «Медицина», 2020. 472 с.
2. Медична біологія : підручник / В. П. Пішак, Ю. І. Бажора, Ш. Б. Брагін, З. Д. Воробець, С. І. Дубінін, Г. Ф. Жегунов, Л. Є. Ковальчук, В. О. Корольов, О. В. Костилюв, Н. А. Кулікова, Р. П. Піскун, О. В. Романенко, О. Г. Слесаренко, М. В. Стеблюк, С. М. Федченко ; за ред. В. П. Пішака, Ю. І. Бажори. Видання 3-те. Вінниця : Нова книга, 2017. 608 с.
3. Погоріла І. О. Романенко О. В. Психолого-педагогічні аспекти організації екологічної освіти у вищих навчальних закладах. *Екологія: вчені у вирішенні проблем науки, освіти і практики* : збірник доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції (24–25 травня 2007 р., м. Житомир). Житомир : Видавництво «Державний агроєкологічний університет», 2007. С. 230–234.
4. Романенко О. В. Психологічні аспекти професійного становлення студента-майбутнього лікаря. *Проблеми загальної та педагогічної психології* : збірник наукових праць Інституту психології

ім. Г. С. Костюка АПН України / за ред. С. Д. Максименка. Том. XII, ч. 1. Київ. 2010. С. 497–517.

5. Основи екології : навчальний посібник / О. В. Романенко, О. В. Костильов. Київ : Фітосоціоцентр, 2001. 150 с.

6. Романенко О. В., Погоріла І. О. Напрямки екологічної освіти у медичних навчальних закладах. *Охорона здоров'я України*. 2008. № 1(29). С. 219.

7. Кравчук М., Гурняк О., Романенко О. Формування природничо-наукової компетенції у студентів при вивченні медичної паразитології. *European Humanities Studies: State and Society / Europejskie Studia Humanistyczne: Państwo i Społeczeństwo*, 2021. № 3. Р. 97–107.

8. Романенко О. В. Гідроекологічні аспекти поширення збудників трематодозів. *Екологічні науки: науково-практичний журнал*, 2022. Вип. 2(41). С. 135–140.

9. Романенко О. В., Груша М. М. Біоетичні аспекти методології гідробіологічних досліджень. *Екологічні науки : науково-практичний журнал*. 2021. Вип. 6(39). С. 91–95.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-446-7-20>

REHABILITATION IN CAD, ARTERIAL HYPERTENSION AND SOMATOFORM DISORDERS IN WAR TIME

РЕАБІЛІТАЦІЯ ПРИ ІХС, АРТЕРІАЛЬНІЙ ГІПЕРТЕНЗІЇ ТА СОМАТОФОРМНИХ РОЗЛАДАХ У ВІЙСЬКОВИЙ ЧАС

Sisetskiy A. P.

*Candidate of Medical Sciences,
Assistant at the Department of Internal
Medicine № 3
Bogomolets National Medical
University
Kyiv, Ukraine*

Сісецький А. П.

*кандидат медичних наук,
асистент кафедри внутрішньої
медицини № 3
Національний медичний університет
імені О. О. Богомольця
м. Київ, Україна*

Сучасна реабілітація при психосоматичних захворюваннях ішемічна хвороба серця та артеріальна гіпертензія, особливо у поєднанні з тривожно-депресивними розладами, полягає у ґрунтовному відновленні фізичної та психологічної цілісності пацієнта у стислі строки. З цією ціллю використовуються методи кардіопсихології (Sisetskiy A.P., 1995) – образно-асоціативна корекція (ОАК), голографічне моделювання